

РЕШЕНИЕ

№ 114

гр. Сливен, 11.05.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – СЛИВЕН, ПЪРВИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на единадесети май през две хиляди
двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Надежда Н. Янакиева
Членове: Мартин Цв. Сандулов
Симеон Ил. Светославов

при участието на секретаря ЕЛЕНА Г. ХРИСТОВА
като разгледа докладваното от Мартин Цв. Сандулов Въззивно гражданско
дело № 20222200500162 по описа за 2022 година

Производството е въззивно и се движи по реда на чл. 258 и сл. от ГПК.

Обжалвано е решение № 103/14.02.2022 год., постановено по гр. дело № 20212230102412 по
описа на Районен съд Сливен с което е осъдена НЗОК , Булстат: ***, със седалище и адрес на
управление *** да заплати на „ГППМП М.Б.“, гр. Сливен, ЕИК *** със седалище и адрес на
управление: *** представлявано от управителя д-р Н.П.Б., на основание чл. 55, ал.1 от ЗЗД
сумата 2 155,13 лева /две хиляди сто петдесет и пет лева и тринадесет стотинки/, получена
въз основа на писмена покана № 29-05-131/23.08.2016 година, издадена от Директора на
РЗОК, гр. Сливен без правно основание, ведно със законната лихва върху тази сума, считано
от 24.06.2021 година до окончателното изплащане, както и сумата 511.13 лева /петстотин и
единадесет лева и тринадесет стотинки/, представляваща разноски по делото.

С решението е отхвърлен предявения от „ГППМП М.Б.“ против НЗОК иск с правно
основание чл. 86 от ЗЗД за заплащане на обезщетение за забавено изпълнение на парично
задължение за периода от 26.01.2019 година до датата на предявяване на иска на 24.06.2021
година в размер на 527.41 лева, като неоснователен и е осъдено „ГППМП М.Б. да заплати на
НЗОК сумата 29.49 лева /двадесет и девет лева и четиридесет и девет стотинки/ ,
представляваща разноски по делото.

Против това решение са подадени две въззивни жалби.

Първата въззивна жалба е подадена от ответника чрез представител по пълномощие и с нея
се обжалва решението в частта в която НЗОК е осъдена да заплати на „ГППМП М.Б.“ гр.

Сливен, с ЕИК: ***, със седалище и адрес на управление ***, представлявано от д-р Н.Б., сумата от 2155,13 лв., получена въз основа на Писмена покана за възстановяване на суми, получени без правно основание № 29-05-131/23.08.2016 год., издадена от Директора на РЗОК - Сливен, ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 24.06.2021 год.

Твърди се, че решението в тази част е неправилно, издадено в противоречие с материалния закон и необосновано. Ищецът „ПТПМП М.Б.“ гр. Сливен, с ЕИК: *** е лечебно заведение по смисъла на чл. 8 от Закона за лечебните заведения /ЗЛЗ/ и в това си качество на осн. чл.59, ал.1 от Закона за здравното осигуряване е сключило с НЗОК, чрез териториалното си поделение РЗОК - Сливен договор за оказване на извънболнична медицинска помощ № 200459/13.02.2015 год., както и Допълнително споразумение № 2/12.05.2016 год. към сключения договор. По силата на сключения договор между НЗОК в качеството на възложител и „ПТПМП М.Б.“ ООД, в качеството на изпълнител, последният се е задължил да оказва на посочените в чл.1, ал.1 от Договора лица първична извънболнична медицинска помощ (ПТПМП), а възложителят се е задължил да заплаща ПТПМП съгласно приложение №1А към чл.1 и приложение №1Б към чл.1 от Постановление № 57 от 16.03.2015 год. на Министерския съвет за приемане на методики за остойностяване и за заплащане на медицинската помощ по чл.55, ал.2, т.2 от 330 (обн. ДВ, бр.21 от 2015 год.) (ПМС №57 от 2015 год.) и Договор № РД-НС-01-2 от 29.12,2014 год. за приемане на обеми и цени на медицинската помощ за 2015 год. между НЗОК и БЛС (Договор № РД-НС- 01-2/29.12.2014 год. между НЗОК и БЛС) (обн. ДВ, бр.5 от 2015 год.). Съгласно чл. 51 от договора, същият се е сключил за срока на действие на НРД за медицинските дейности за 2015 год. и е в сила до приемането на нов или при промяна на действащия НРД. Безспорно е и че контролен орган по чл.72, ал.2 от 330 при извършване на проверка, назначена със Заповед № РД-09-456/12.07.2016г. на Директора на РЗОК - Сливен в лечебното заведение е констатирал, че „ПТПМП „М.Б.“ ООД е допуснало превишение на определения брой МДД по бл. МЗ-НЗОК № 4 в размер на 2 155.13 лв. за първото тримесечие на 2016 год., в резултат на което е издаден протокол за неоснователно получени суми, а след това и писмена покана за възстановяване на суми № 29-05-131/23.08.2016г./ППВС/ за възстановяване на сумата от 2155.13 лв. В настоящия случай на ЛЗ е удържана сумата от 2155,13 лв. на 26.01.2019 год., след като писмена покана за възстановяване на суми № 29-05-131/23.08.2016г. е влязла в законна сила и на годно правно основание, а именно Решение № РД-НС-04- 24-1/29.03.2016 г. на НС на НЗОК. Обявеното за нищожно Решение № РД-НС-04-24-1 от 29.03.2016 год. на Надзорния съвет на НЗОК е от категорията на подзаконовите нормативни актове, а спрямо подзаконовия нормативен акт е въведена специална правна норма на чл.195, ал.1 от АПК. Съгласно тази норма подзаконовият нормативен акт се смята за отменен от деня на влизане в сила на съдебното решение. Щом АПК изрично регламентира действието на отменителното решение на съда от момента на влизането му в сила и след обнародване, при това без да го свързва с действието на оспорения нормативен акт, уредено отделно в чл. 190, ал. 1 АПК, няма основание правните последици от акта, действал като норма за поведение при висящо негово оспорване, да бъдат отречени като ненасъпили. Нищожните актове поначало не пораждат правни последици, но в случая законодателното разрешение е

съобразено с характера на оспорвания акт като нормативен, т.е, от тази разпоредба се налага извода, че за периода от приемане на подзаконовия нормативен акт до неговата отмяна с влязло в сила съдебно решение, този акт се счита за законосъобразен и поражда валидни правни последици. Със съдебното решение не се премахват породените от оспорения подзаконов нормативен акт правни последици от датата на неговото издаване, а се премахват от деня, в който съдебният акт влезе в сила и за в бъдеще. Излагат се аргументи и в обобщение се иска да се отмени решението в обжалваната част и да се постанови ново, с което да се отхвърли претенцията. Претендират се разноси за двете инстанции.

Втората въззивна жалба е подадена от ищеца чрез представител по пълномощие и с нея е обжалвано решението в частта, с която е отхвърлен предявения иск за заплащане на обезщетение за забавено изпълнение на парично задължение за периода от 26.01.2019 год. до 24.06.2021 год. в размер на 527.41 лева и е осъдено лечебното заведение да заплати на НЗОК направените по делото разноси в размер на 29.49 лева. Неправилен е изводът на първоинстанционният съд, че при неоснователно обогатяване по чл. 55 от ЗЗД обезщетение за забава се дължи от поканата. И това е така, тъй като при нищожност има специално правило - чл. 34 ЗЗД - според което връщане на полученото се дължи, когато договорът бъде признат за нищожен. Правото на възстановяване по нищожните сделки възниква от получаване на изпълнението и не се влияе от момента на съдебното прогласяване на нищожността. Съдебното решение има установително действие, но не е елемент от фактическия състав на чл. 34 ЗЗД. При нищожност на сделката, поради противоречие на закона, е налице начална липса на основание, а даденото от страните подлежи на връщане по правилото на чл. 55, ал. 1, предл.1 ЗЗД . За да бъде възстановяването пълно, то недобросъвестната страна следва да заплати и лихвата за обезщетението. Така и предявеният иск по чл.86 от ЗЗД, като основателен и доказан по размер, следва да бъде уважен. В обобщение се иска да се отмени решението в частта с която е отхвърлен предявения иск за заплащане на лихва за забава в размер на 527.41 лева и е осъдено лечебното заведение да заплати на НЗОК, гр. София направените по делото разноси в размер на 29.49 лева като неправилно и незаконосъобразно и да се постанови решение по съществото на спора, с което да бъде осъдена Националната здравноосигурителна каса да заплати на „ГППМП М.Б." ООД сумата от 527.41 лева представляваща лихва за забавено плащане на главницата за периода от 26.01.2019 год. до датата на завеждане на иска 24.06.2021 год. Претендират се разноси.

В жалбите не са направени нови доказателствени или процесуални искания.

Не са подадени писмени отговори на жалбите.

В с.з. за първия въззивник не се явява представител. В писмено становище от представител по пълномощие се поддържа подадената жалба.

В с.з. за втория въззивник не се явява представител. В писмено становище представител по пълномощие оспорва основателността на подадената от насрещната страна жалба и поддържа подадената от тях..

Въззивният съд намира въззивната жалба за допустима, отговаряща на изискванията на чл. 260 и чл. 261 от ГПК, същата е подадена в срок, от процесуално легитимиран субект, имащ интерес от обжалването, чрез постановилия атакувания акт съд.

При извършване на служебна проверка по реда на чл. 269 от ГПК настоящата инстанция констатира, че обжалваното съдебно решение е валидно, и с оглед обхвата на обжалването – и допустимо.

При извършване на въззивния контрол за законосъобразност и правилност върху първоинстанционното решение, в рамките, поставени от въззивната жалба, настоящата инстанция, след преценка на събраните пред РС доказателства и тези пред настоящата инстанция, намира, че обжалваното решение е частично неправилно, поради което следва да бъде отменено в едната обжалвана част.

Този състав счита, че формираната от първоинстанционния съд фактическа обстановка, така както е изложена в мотивите на решението, е пълна, правилна и кореспондираща с доказателствения материал, и с оглед разпоредбата на чл. 272 от ГПК, **ПРЕПРАЩА** своята към нея.

Няма спор по фактите.

По начало, за да се уважи искът за реализиране на отговорност за неоснователно обогатяване в хипотезата на чл. 55, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД, е необходимо да е налице фактическият състав, включващ три кумулативни елемента: даване на определена вещ, парична сума или друго имуществено благо от едно лице; получаване на престацията от друго лице; изначална липса на основание за разместване на блага в правната сфера на даващия и на получаващия.

По делото са безспорно доказани и трите предпоставки. Ищецът, в чиято тежест е било това, е доказал категорично, че е дал имущественото благо /в случая - че процесната сума е принудително събрана чрез извършено удържане/, както и че то е попаднало в патримониума на ответника, но последният не е успял успешно да опровергае липсата на основание – тоест – да докаже наличието на такова, а именно - че съществува правно призната причина за разместване на благата, по силата на която има право да задържи полученото.

Установено е безспорно, че Решение № РД- НС-04-24-1 от 29.03.2016 г. по чл. 54, ал. 9 и чл. 59а, ал. 6 от Закона за здравното осигуряване, издадено от Надзорния съвет на НЗОК, е подзаконов нормативен акт, който е обявен за нищожен с Решение № 1341 от 31.01.2019 г. постановено по адм. д. № 8647/2018 г. на тричленен състав на ВАС, което е било потвърдено с Решение № 333 по адм.д. № 6284/2019 г. на петчленен състав на ВАС.

Въззивникът се брани с отменителен правоизключващ довод, че към момента на удържане на претендираната сума това решение е било валиден акт, който е породил правни последици, които се запазват след прогласяване на неговата нищожност, което прогласяване има действие занаяпред, но няма обратно действие с оглед специалната разпоредба на чл. 195 АПК.

Въззивният състав не споделя това виждане. Цитираната норма сочи, че правните последици възникнали от подзаконов нормативен акт, дори и в случаите на нищожност, се уреждат служебно от компетентния административен орган, а не ex lege.

Не може да се приеме, че в настоящия случай е налице валидно основание, на което ответникът е удържал исковата сума и това обуславя отхвърлянето на главния иск по чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД като неоснователен.

За да обявят нищожността на Решение №РД-НС-04-24-1 от 29.03.2016 г. по чл.54, ал.9 и чл.59а, ал.6 от Закона за здравното осигуряване издадено от Надзорния съвет на Националната здравноосигурителна каса, обн.ДВ, бр.25 от 31.03.2016 г., съставите на ВАС са приели, че тези така общо формулирани дейности обхващат и засягат твърде широк кръг от обществени отношения, подлежащи на законодателно уреждане, както е предвидено в Конституцията на РБ, ЗЗО и други законови и подзаконови нормативни актове и не на последно място с Национален рамков договор, но са извън предоставената материална компетентност на НС на НЗОК, поради което уреждането им с Решение №РД-НС-04-24-1/29.03.2016 г. води до нищожността на последното. Следователно, имайки този фундаментален порок от момента на създаването си, актът, като нищожен не е породил правните си последици от самото му издаване.

Последиците от оспорването на един ПНА могат да бъдат или неговата отмяна – като незаконосъобразен или като унищожаем, или обявяването му за нищожен – това следва от общото тълкуване на разпоредбите на чл. 193, чл. 194 и чл. 195 от АПК.

Поради различното естество на всеки един от тези резултати, нормотворецът е разграничил и правните последици, като ги е групирал по различен начин.

Действително, основното правило, касаещо действието на съдебното решение, регламентирано в алинея 1 на чл. 195 от АПК, гласи, че **отмяната** на ПНА поражда ефект от деня на влизане в сила на това решение. Видно е, че изрично е посочена само отмяната, като един от предвидените резултати от успешно проведеното оспорване, но не и другите възможни такива. В тази хипотеза няма съмнение относно последиците, тъй като те настъпват за напред, по силата на законовата разпоредба.

По-нататък, в чл. 195, ал. 2 АПК обаче изрично са посочени признаването на нищожността и унищожаемостта на подзаконовия нормативен акт като самостоятелни основания, които пораждат задължение за компетентния административен орган в определен от закона срок /не по-дълъг от три месеца от влизане в сила на решението/ служебно да уреди правните последици, възникнали от прилагането на опорочения ПНА.

Както се посочи вече - с разпоредбата на чл. 195, ал. 1 от АПК е прието, че подзаконовият нормативен акт се смята за отменен /независимо като незаконосъобразен или като унищожаем/ от деня на влизането в сила на съдебното решение. По аргумент от противното следва да се приеме, че това не важи за прогласените за нищожни, следователно по отношение на тях моментът на влизане в сила на решението не е меродавен относно проявяването на ефекта на нищожността. Тоест – независимо, че унищожаемите ПНА се

отменят, а нищожните - се обявяват за такива – законодателят е счел, че макар отмяната да има действие за напред, последиците, възникнали от прилагането на унищожаем ПНА, както и тези от нищожния, следва изрично да бъдат уредени и причината за това е спецификата на правните институти на унищожаемостта и нищожността.

С оглед изложеното е погрешно да се приема, че въвеждането на задължение по отношение на компетентния административен орган да уреди правните последици от прилагането на прогласен за нищожен или отменен като унищожаем ПАА в срок от три месеца от влизане в сила на съдебното решение, предопределят действието на това решение единствено занапред. След като чл. 195 ал. 1 от АПК изрично третира единствено отмяната на ПАА, то следва да се приеме, че прогласяването на нищожността на такъв акт попада извън императивния обхват на тази норма. Наред с това, влизането в сила на съдебното решение е въпрос, който касае стабилитета на самото съдебно решение, а не на отменения или прогласен с него за нищожен ПАА. Между прогласения за нищожен акт и отменения като унищожаем на практика няма разлика. И в двата случая е налице правно нищо. В обективната действителност няма отражение, нищожният/унищожаемият ПАА не оставят такова, защото порокът, който е довел до това, изключва съществуването им. Именно това е причината законодателят да дава възможност за уреждане в рамките на три месечен срок на последиците от прилагането както на унищожаем, така и на нищожен ПАА.

В практиката си ВКС приема, че съгласно чл.177 ал.1 от АПК и чл.302 от ГПК гражданският съд следва да зачете решението на административния съд относно законосъобразността на нормативния акт. Гражданският съд, който извършва преценка на последиците от отмяната на разпоредбите на решението на НЗОК, следва да приложи правилото на чл.15 ал.3 ЗНА – да не прилага нищожния подзаконов акт, който противоречи на нормативни актове от по-висока степен, следователно в момента, когато е противоречал на актове от по-висока степен, този подзаконов нормативен акт не е бил годно правно основание за имуществено размятане.

На последно място може да се посочи и това, че при наличие на правна празнота по отношение на въпроса за резултата от бездействието на компетентния административен орган в рамките на посочените 3 месеца относно уреждането на последиците, възникнали от прилагането на порочния ПАА, то приложение следва да намерят общите и фундаментални правни концепции относно нищожността/унищожаемостта, тъй като не може да се допусне правоотношенията да съществуват в състояние на неопределеност. Щом съответният административен орган не е положил усилия и не е проявил добросъвестност да уреди ясно и еднозначно засегнатите правоотношения, то съдът следва, щом е сезиран, да стори това, ръководен от общите гражданскоправни принципи, според които е безспорно, че нищожният акт изначално не е породил правни последици, от него не са възникнали права и задължения и имущественото размятане е било при първоначална липса на правно основание.

Следва още да се посочи по отношение приложимостта в случая на недоговорната отговорност, че макар като краен резултат към момента да е налице договорно неизпълнение

от страна на ответника – не е заплатил дължимото по договора в пълен размер, то, доколкото съдържанието на договорното задължение е било нормативно предопределено, при условията на обвързана компетентност, към момента на изпълнението страната е престирала добросъвестно и в унисон със съответната регламентация, определяща обема на задължението. Впоследствие обаче тя е извършила друго действие – удържане на сумата – мотивирано от други съображения, което се е превърнало в самостоятелен юридически факт, тоест - към момента на удържането ответникът е действал извън договорно, тъй като е считал, че е платил повече от задължението си по договора и ищецът е получил сумата без да има договорно основание за това. С прогласяването на нищожността на ПНА обаче това негово действие е останало без изначално основание. Така извършеното по-късно действие – удържане на сума, излиза извън договорните му права и задължения и представлява увреждащ акт, с оглед настъпването на юридическия факт на прогласяване на нищожността на правопораждащия ПНА. Този факт превръща действието на ответника в несъответстващо на закона – тоест го лишава от основание, поради което може да се приведе и към хипотазата на чл. 55 ал. 1 пр. 1 от ЗЗД.

Поради това предявеният иск е основателен, а с оглед и събраните по делото доказателства, изцяло доказан по размер, и следва да бъде уважен.

Нищожния договор не поражда правни последици, като безспорно в правната теория, така и в съдебната практика се приема, че даденото по нищожен договор е престирано при начална липса на основание. Доколкото липсва основание за престацията, изискуемостта на вземането, основано въз основа на престиране по нищожен договор, настъпва от момента на самото престиране. В тази насока е налице задължителна съдебна практика, отразена в т.7 на ППВС №1/1979 г., която се споделя и от настоящия състав. При нищожност има специално правило - чл. 34 ЗЗД - според което връщане на полученото се дължи, когато договорът бъде признат за нищожен. Всъщност правото на възстановяване възниква още с осъществяване на фактическия състав - изпълнение на задължение по нищожна сделка. Правото на възстановяване по нищожните сделки възниква от получаване на изпълнението и не се влияе от момента на съдебното прогласяване на нищожността. Съдебното решение има установително действие, но не е елемент от фактическия състав на чл. 34 ЗЗД . При нищожност на сделката, поради противоречие на закона, е налице начална липса на основание, а даденото от страните подлежи на връщане по правилото на чл. 55, ал. 1, предл.1 ЗЗД . Освен посоченото по-горе ППВС, по този правен въпрос съществува еднозначна съдебна практика – р. №607/2009 г. на III г.отд, по гр.д.№ 402/2008 г. и др., която напълно се споделя от настоящия състав. Така за да бъде възстановяването пълно, то недобросъвестната страна следва да заплати и лихвата за обезщетението. Така и предявеният иск по чл.86 от ЗЗД, като основателен и доказан по размер, следва да бъде уважен.

Поради това обжалваното решение следва да бъде отменено в частта, с която е отхвърлена претенцията по чл. 86 от ЗЗД и вместо него да се постанови ново в горния смисъл.

На втория въззивник следва да бъдат присъдени разноски в размер на сумата от 400 лева

представляваща заплатено адвокатско възнаграждение за тази инстанция и 25 лева държавна такса, както и сумата от 125,08 лева разноски в първоинстанционното производство.

Ръководен от гореизложеното съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 103/14.02.2022 год., постановено по гр. дело № 20212230102412 по описа на Районен съд Сливен В ЧАСТТА, С КОЯТО е отхвърлен предявения от „ГППМП М.Б.“ против НЗОК иск с правно основание чл. 86 от ЗЗД за заплащане на обезщетение за забавено изпълнение на парично задължение за периода от 26.01.2019 година до датата на предявяване на иска на 24.06.2021 година в размер на 527.41 лева, като неоснователен и В ЧАСТТА, с която е осъдено „ГППМП М.Б.“ да заплати на НЗОК сумата 29.49 лева /двадесет и девет лева и четиридесет и девет стотинки/ , представляваща разноски по делото като вместо това постановява:

ОСЪЖДА НЗОК , Булстат: ***,със седалище и адрес на управление *** да заплати на основание чл. 86 от ЗЗД на „ГППМП М.Б.“, гр. Сливен, ЕИК *** със седалище и адрес на управление: *** представлявано от управителя д-р Н.П.Б., сумата от 527,41 лева, представляваща обезщетение за забавено изпълнение на парично задължение за периода от 26.01.2019 година до датата на предявяване на иска на 24.06.2021 г.

ОСЪЖДА НЗОК , Булстат: ***,със седалище и адрес на управление *** да заплати на „ГППМП М.Б.“, гр. Сливен, ЕИК *** със седалище и адрес на управление: *** представлявано от управителя д-р Н.П.Б. сумата от 400 /четиристотин/ лева представляваща заплатено адвокатско възнаграждение за тази инстанция и 25 /двадесет и пет/ лева държавна такса, както и сумата от 125,08 лева /сто двадесет и пет лв и 08 ст./ разноски в първоинстанционното производство.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 103/14.02.2022 год., постановено по гр. дело № 20212230102412 по описа на Районен съд Сливен в останалата част.

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____